

Al in groep 1 technisch lezen

Leren

Basisschool Klaver-Heijplaat in de Rotterdamse deelgemeente Charlois heeft de Mommersprijs 2009 gewonnen voor de manier waarop het team het technisch leesonderwijs aanpakt. In Charlois wonen veel mensen voor wie het Nederlands niet de eerste taal is.

Tekst: Ingrid Dekker
Beeld: Ed Dewaerheij

Veel kinderen komen basisschool Klaver-Heijplaat in Rotterdam binnen met een forse taalachterstand. Om die zo snel mogelijk weg te werken, begint de school al direct in groep 1 met taalonderwijs. 'We proberen al bij heel jonge kinderen de deur op een kier te zetten voor het technisch lezen. Heel eenvoudig, heel speels, maar als je in groep 1 het fundament weet te leggen, is er al veel gewonnen', aldus Roy Bissumbhar, intern begeleider van Klaver-Heijplaat. En dus worden er in het kleuteronderwijs drie taal-/leesmethodes toegepast die door de leerkrachten met elkaar worden verbonden tot speelse en op elkaar afgestemde lessen. 'Ouders vragen ons wel eens: moet je dat wel doen met kleuters, is het niet beter dat die lekker knippen en plakken? Maar dat doen we óók. We spelen met zand en water, we verven en kleien. Maar als we een werkje hebben gemaakt, schrijven we er wél bij wat het is. Door die kleine toevoegingen betrek bij het leesonderwijs de hele dag door bij je activiteiten', zegt leerkracht Patricia Hofman.

Stadia De kinderen worden tijdens groeps gesprekken door de leerkrachten in drie stadia ingedeeld. 'Als we het over een potlood hebben, vragen we aan een kind in stadium 1: is dit een potlood? Hij hoeft dus alleen maar ja of nee te antwoorden. Aan een kind in stadium 2 vragen we: wat is dit? En een kind in stadium 3 krijgt bijvoorbeeld de vraag wat je met een potlood kunt doen? De leerkracht weet precies wie er in 1, 2 of 3 zit, maar de kinderen zelf merken niets van dit onderscheid.' Deze stadia komen uit de methode 'Ik&Ko'. Om de overgang naar groep 3 te vergemakkelijken wordt op Klaver-Heijplaat daarnaast de methode 'Fonemisch bewustzijn' gebruikt. Deze door CPS ontwikkelde methode gaat over de vaardigheid om binnen gesproken woorden klanken te

onderscheiden. Hofman: 'Dan moet je bijvoorbeeld denken aan rijmen, klanken isoleren en uiteindelijk de opsplitsing van een woord in letters.' Dat gebeurt heel spelenderwijs, benadrukt ze. 'Een kind krijgt een blinddoek voor en moet horen waar in de klas een papier wordt verfrommeld. Daarmee leer je ze heel gericht luisteren, terwijl een kind voor z'n gevoel alleen bezig is met een leuk spelletje.' Verder werkt Klaver Heijplaat ook nog met de methode 'Spreekbeeld'; platen waarop kinderen letters uitbeelden. 'Bij de 'oo' zie je bijvoorbeeld kinderen die met hun handen een brilletje maken voor hun ogen.

Dat is zeker in het prille begin van letters leren heel effectief. Het is leuk en ze kunnen het nadoen.'

Themaweken De letters komen overigens ook tijdens speciale themaweken aan bod. Hofman: 'Doen we de letter K, dan maakt de leerkracht samen met de kinderen een lettertafel en mag ieder kind een voorwerp mee naar school nemen dat met een k begint. Neemt iemand

een kam mee, dan leggen we het begrip uit en benoemen direct het bijpassende lidwoord.'

Hofman is leerkracht van een combi-groep 1 en 2 en is zelf nog steeds onder de indruk van de effectiviteit van de leermethodes. 'Het is onvoorstelbaar hoeveel er bij die jonge kinderen blijft hangen. En dat vind ik ook het mooie: jonge kinderen staan zo open voor leren. Dan is het toch zonde om ermee te wachten tot ze in groep 3 zitten?' Het is overigens niet de bedoeling dat zij het werk van haar collega's van groep 3 uit handen neemt. 'Maar door onze aanpak zijn

kinderen wel in staat hoger in te stappen en kunnen mijn collega's meer aandacht geven aan al die andere zaken die op leerlingen afkomen in groep 3.' Een ander belangrijk element is het contact met ouders. Die worden via een nieuwsbrief op de hoogte gehouden van de themaweken en letters die in de klas aan bod komen. Ook besteedt de school veel aandacht aan interactief voorlezen. Daarbij wordt extra gefocust op de introductie van een verhaal, maar ook het voorlezen zelf. De manier van spreken en de verwerking zijn belangrijk. 'Daarin maken we al een stap richting begrijpend lezen. Om een voorbeeld te noemen: we hebben het boek 'Anton kan toveren' voorgelezen. We hadden een poppetje, Anton, dat de handelingen uit het boek meespeelde. Maar we hebben ook tovertrucsjes met de kinderen gedaan. En moeilijke woorden uitgelegd. Er was bijvoorbeeld een vogel die wegvloog. Wegvliegen, wat is dat? De meeste kinderen kenden het woord niet.'

Intensieve aanpak Overigens start Klaver-Heijplaat, in tegenstelling tot veel andere basisscholen, pas echt met begrijpend lezen in groep 5. 'We willen echt dat ze eerst het technisch lezen goed onder de knie hebben', zegt Bissumbhar. 'Dat heeft natuurlijk alles te maken met de taalachterstand van de meeste van onze leerlingen. De kunst is om de taalzwakke kinderen op niveau te krijgen.' En dat lukt goed, dankzij de intensieve aanpak van de school. 'We vinden leesonderwijs heel belangrijk', zegt Bissumbhar. 'Immers, wie niet kan lezen, is de armste mens ter wereld.' De school heeft met de Mommersprijs 10.000 euro verdiend. Van dat geld mag iedere leerling een boek aanschaffen. 'Dat is voor veel onze leerlingen heel bijzonder. Een eigen boek, een heel bezit.'

'Met deze aanpak zijn kinderen in staat hoger in te stappen'